

Spis treści

WSTĘP	13
Rozdział I. PRZEDMIOT HISTORII DOKTRYN POLITYCZNYCH I PRAWNYCH ..	15
1. Zakres i podstawy metodologiczne przedmiotu	15
2. Powiązania z innymi przedmiotami	17
3. Różnorodność opracowań przedmiotu historii doktryn politycznych i prawnych	19
4. Funkcje doktryn politycznych i prawnych	21
5. Problem negacji i kontynuacji w doktrynach politycznych	23
6. Klasyfikacja doktryn politycznych i prawnych	25
7. Pojęcie rewolucji doktrynalnej	28
Literatura	29
Rozdział II. MYŚL POLITYCZNA STAROŻYTNEJ GRECJI OKRESU KLASYCZNEGO	31
1. Ogólna charakterystyka	31
2. Sofiści	35
3. Rozwój szkoły sofistów	37
4. Sokrates i sokratycy	40
Literatura	43
Rozdział III. IDEALIZM PLATONA	44
1. Osobowość filozofa	44
2. Założenia metodologiczne	45
3. Klasyfikacja ustrojów	46
4. Historiozofia i krytyka demokracji	47
5. Filozofia sprawiedliwości	49
6. Wiedza i władza	50
Literatura	52
Rozdział IV. REALIZM ARYSTOTELESA	53
1. Osobowość filozofa	53
2. Założenia metodologiczne	54

3. Teoria społeczeństwa	55
4. Powstanie i cele państwa	55
5. Klasyfikacja polis	57
6. Filozofia sprawiedliwości	59
7. Prawo natury	61
Literatura	62
Rozdział V. MYŚL POLITYCZNA CZASÓW HELLEŃSKICH	63
1. Ogólna charakterystyka	63
2. Cyrenaicy i cynicy	64
3. Epikur i sceptycy	66
4. Stoicyzm	69
5. Rozwój stoicyzmu greckiego	72
Literatura	74
Rozdział VI. DOKTRYNY POLITYCZNO-PRAWNE STAROŻYTNEGO RZYMU ...	75
1. Ogólna charakterystyka	75
2. Polibiusz i rozwój doktryny politycznej	77
3. Myśl polityczna Marka Tuliusza Cyncerona	79
4. Późny stoicyzm: Seneka, Epiktet	83
5. Marek Aureliusz	86
Literatura	88
Rozdział VII. MYŚL POLITYCZNO-PRAWNA Wczesnego	
CHRZEŚCJAŃSTWA	89
1. Ogólna charakterystyka	89
2. Geneza myśli społeczno-politycznej chrześcijaństwa	90
3. Szkoła aleksandryjska	92
4. Ojcowie Kapadoccy i Doktorzy Kościoła	94
Literatura	96
Rozdział VIII. MYŚL POLITYCZNA ŚWIĘTEGO AUGUSTYNA	97
1. Osobowość filozofa i metody	97
2. Praca i cnoty kardynalne	99
3. Filozofia sprawiedliwości	100
4. Teoria państwa	102
5. Państwo a Kościół	104
6. Pokój i teoria prawa	105
7. Rodzina i społeczeństwo	107
8. Dynamika systemu	108
Literatura	109
Rozdział IX. ŚWIĘTY TOMASZ Z AKWINU I ROZWÓJ MYŚLI	
ŚREDNIOWIECZNEJ	110
1. Jan z Salisbry i papalizm	110
2. Awerroizm	112
3. Myśl polityczna świętego Tomasza z Akwinu	114

4. Metodologia i nauki społeczne Akwinaty	115
5. Praca i teoria państwa	117
6. Teoria prawa Akwinaty	118
7. Sprawiedliwość	121
8. Podsumowanie	121
Literatura	122

Rozdział X. KONIEC ŚREDNIOWIECZA	123
1. Ogólna charakterystyka	123
2. Marsyliusz z Padwy	125
3. Nominalizm Wilhelma Ockhama	128
Literatura	132

Rozdział XI. RENESANS W MYŚLI POLITYCZNEJ	133
1. Ogólna charakterystyka wieku Odrodzenia	133
2. Niccolò Machiavelli	135
3. Erazm z Rotterdamu	139
4. Tomasz More	140
5. Andrzej Frycz Modrzewski	142
6. Jean Bodin	146
7. Doktryny reformacji	150
8. Reformacja w Polsce	155
Literatura	163

Rozdział XII. DOKTRYNY POLITYCZNO-PRAWNE XVII WIEKU	164
1. Ogólna charakterystyka	164
2. Francis Bacon	165
3. Tommaso Campanella	168
4. Myśl polityczna Hugona Grocjusza	171
5. Samuel Pufendorf	173
6. Liberalizm konserwatywny Spinozy	175
7. Doktryny polityczne rewolucji angielskiej	177
8. Myśl polityczna Thomasa Hobbesa	181
9. Liberalizm Johna Locke'a	185
Literatura	189

Rozdział XIII. DOKTRYNY POLITYCZNO-PRAWNE WIEKU OŚWIECENIA	190
1. Ogólna charakterystyka	190
2. Fizjokratyzm i absolutyzm oświecony	193
3. Liberalizm arystokratyczny Monteskiusza	195
4. U źródeł liberalizmu burżuazyjnego	199
5. Myśl polityczna Jeana-Jacques'a Rousseau	201
6. Materializm i utopia komunistyczna	205
7. Oświecenie w Polsce	209
8. Doktryny polityczne rewolucji amerykańskiej	213
9. Doktryny polityczne Wielkiej Rewolucji Francuskiej	214
Literatura	219

Rozdział XIV. SZKOŁA HISTORYCZNA	220
1. Reakcja doktrynalna na Wielką Rewolucję Francuską	220
2. Ogólne założenia szkoły historycznej	223
3. Czołowi przedstawiciele szkoły historycznej	224
Literatura	227
 Rozdział XV. IDEALIZM NIEMIECKI	228
1. Kształtowanie się założeń doktryny	228
2. Dialektyka i filozofia dziejów Georga Wilhelma Friedricha Hegla	230
3. Hegłowska idea państwa	232
Literatura	234
 Rozdział XVI. LIBERALIZM	235
1. Ogólna charakterystyka	235
2. Angielska szkoła liberalistyczna	237
3. Liberalizm francuski	240
4. Liberalizm niemiecki	243
Literatura	245
 Rozdział XVII. SOCJALIZM UTOPIJNY	246
1. Ogólna charakterystyka	246
2. Przedstawiciele socjalizmu utopijnego	247
3. Komunizm utopijny	251
Literatura	253
 Rozdział XVIII. DOKTRYNA ANARCHIZMU	254
1. Ogólna charakterystyka	254
2. Doktryna Pierre-Josepha Proudhona	255
3. Anarchizm Michała Bakunina i Piotra Kropotkina	257
Literatura	258
 Rozdział XIX. ROZWÓJ POLSKIEJ MYŚLI POLITYCZNEJ W XIX WIEKU	259
1. Ogólna charakterystyka	259
2. Doktryny reakcyjne	261
3. Doktryny konserwatywne	263
4. Myśl demokratyczna	268
5. Rozwój myśli socjalistycznej	272
Literatura	276
 Rozdział XX. POZYTYWIZM PRAWNICZY	277
1. Ogólna charakterystyka	277
2. Pozytywizm anglosaski – John Austin	278
3. Pozytywizm kontynentalny – Rudolf Ihering	280
4. Georg Jellinek	282
Literatura	286

Rozdział XXI. DARWINIZM SPOŁECZNO-POLITYCZNY	287
1. Ogólna charakterystyka	287
2. Filozofia społeczna Herberta Spencera	288
3. Ludwik Gumplowicz	290
4. Vilfredo Pareto	293
Literatura	293
Rozdział XXII. SZKOŁA RASOWO-ANTROPOLOGICZNA	294
1. Ogólna charakterystyka	294
2. Czołowi przedstawiciele	295
Literatura	299
Rozdział XXIII. DOKTRYNA MARKSIZMU-LENINIZMU	300
1. Twórcy marksizmu na tle epoki	300
2. Metoda materializmu dialektycznego i historycznego	301
3. Krytyka państwa burżuazyjnego	303
4. Leninizm na tle epoki	304
5. Idea państwa dyktatury proletariatu	305
6. Walka z reformizmem	306
Literatura	307
Rozdział XXIV. REFORMIZM I REWIZJONIZM	308
1. Początki rewizjonizmu na tle epoki	308
2. Działalność Ferdinanda Lassalle'a	309
3. Inne wczesne kierunki doktrynalne	310
4. Eduard Bernstein	312
5. Karl Kautsky	315
6. Kontynuacja centryzmu	318
Literatura	320
Rozdział XXV. LIBERALIZM POLITYCZNY KOŃCA XIX WIEKU	321
1. Uwagi ogólne	321
2. Czołowi przedstawiciele	322
Literatura	325
Rozdział XXVI. KATOLICKA DOKTRYNA SPOŁECZNA PRZEŁOMU XIX I XX WIEKU	326
1. Tradycjonalizm doktrynalny	326
2. Przełomowość pontyfikatu Leona XIII	327
Literatura	332
Rozdział XXVII. DOKTRYNA SOCJALDEMOKRACJI NA POCZĄTKU XX WIEKU	333
1. Antonio Labriola	333
2. Jean Jaurès	336
3. Antonio Gramsci	337
Literatura	339

Rozdział XXVIII. SYNDYKALIZM I KOOPERATYWIZM	340
1. Ogólna charakterystyka	340
2. Georges Sorel	341
3. Edward Abramowski	343
Literatura	345
Rozdział XXIX. SZKOŁA PSYCHOLOGICZNA W PRAWIE	346
1. Twórca i ogólne założenia	346
2. Zarys metodologii	348
3. Emocje etyczne	349
4. Prawo i moralność	351
5. Prawo pozytywne i intuicyjne	353
6. Polityka prawa	354
7. Pojęcie sprawiedliwości	355
8. O wykładzie uniwersyteckim	357
Literatura	358
Rozdział XXX. DOKTRYNA SOLIDARYZMU	359
1. Ogólna charakterystyka źródeł	359
2. Założenia solidaryzmu w prawie	361
3. Norma społeczna	362
4. Teoria państwa i prawa	363
5. Krytyka praw podmiotowych	365
Literatura	366
Rozdział XXXI. DOKTRYNA FUNKCJONALIZMU	367
1. Geneza i założenia	367
2. Twórcy funkcjonalizmu	369
3. Realizm prawniczy	370
4. Idealizm prawniczy	372
5. Oddziaływanie funkcjonalizmu	375
Literatura	376
Rozdział XXXII. NORMATYWIZM	377
1. Założenia metodologiczne	377
2. Teoria prawa	379
3. System norm prawnych	381
4. Problem podziału prawa	384
5. Teoria państwa	385
6. Filozofia sprawiedliwości	387
Literatura	388
Rozdział XXXIII. SOCJOLOGIA POLITYKI MAXA WEBERA	389
1. Uwagi ogólne	389
2. Główni polemści	390
3. Nauka a polityka	392

4. Gospodarka kapitalistyczna	394
5. Władza i państwo	395
6. Biurokracja	397
7. Klasy i stany	398
8. Socjologia religii	399
Literatura	399

Rozdział XXXIV. DOKTRYNA PAŃSTWA FASZYSTOWSKIEGO

400

1. Zasadnicze cechy	400
2. Wódz i jego drużyna	403
3. Mit państwa korporacyjnego	404
4. Psychologia masowa faszyzmu	405
Literatura	406

Rozdział XXXV. SPOŁECZNO-POLITYCZNA MYŚL KOŚCIOŁA W DRUGIEJ

POŁOWIE XX WIEKU

407

1. Program „aggiornamento”	407
2. Pontyfikat Jana XXIII	408
3. Sobór watykański II	410
4. Pontyfikat Pawła VI	413
5. Pontyfikat Jana Pawła II	414
Literatura	418

Rozdział XXXVI. DOKTRYNA „PAŃSTWA DOBROBYTU”

419

1. Formowanie się szkoły	419
2. Etapy kształtowania się doktryny	420
3. Zarys doktryny „państwa dobrobytu”	421
4. Wpływ doktryny na konstytucjonalizm burżuazyjny	423
Literatura	424

Rozdział XXXVII. DOKTRYNA NEOLIBERALIZMU

425

1. Warunki formowania się szkoły	425
2. Osobowość i założenia myśli Friedricha Augusta Hayeka	426
3. Pojęcie wolności	428
4. Ideologia sprawiedliwości	429
5. Neoliberalizm Roberta Nozicka	430
Literatura	431

Rozdział XXXVIII. NOWE SPOŁECZEŃSTWO PRZEMYSŁOWE

432

1. Ewolucja pojęcia	432
2. Cechy nowej formacji	433
3. Zadania państwa	434
4. Teoria Johna Kennetha Galbraitha	435
5. Wpływ na teorię konwergencji	437
Literatura	438

Rozdział XXXIX. DEMOKRATYCZNE PAŃSTWO PRAWNE	439
1. Uwagi ogólne	439
2. Uwarunkowania historyczne	440
3. Dyskusja w Polsce	443
4. Rozwój gwarancji instytucjonalnych	445
5. Władza rządząca, władza opozycji i władza neutralna	446
Literatura	450
INDEKS NAZWISK I OSÓB	451